

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ ROKIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS VAIKO TEISIŲ APSAUGOS SKYRIŲ

2017-03-06 Nr. 4D-2017/2-227
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl Rokiškio rajono savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyriaus (toliau vadinama – Vaiko teisių skyrius) atsakingų pareigūnų galimai netinkamai vykdomų funkcijų, susijusių su Pareiškėjo ir jo nepilnamečių vaikų teisėmis ir teisėtais interesais.

2. Pareiškėjas skunde, be kitų aplinkybių, nurodo:

2.1. „[...] 2016-01-19 į mano tėvų namus, kur aš gyvenu su dukra, netikėtai įsiveržė be jokių skambučių antstolė, Rokiškio vaikų teisės [...]. Vaikas nebuvo pasiruošęs ir nesutiko važiuoti [...]“ (šios ir kitų citatų kalba tekste netaisyta);

2.2. „Bandėme sustabdyti, atnešti vaikui drabužių, bet vaiką išvežė“;

2.3. „Nuo kitos dienos apie savo vaikus jokių žinių neturiu. Vaikai deklaruotoje vietoje negyvena, darželio nelanko“;

2.4. „Parašyta labai daug prašymų ir skundų, konkrečių atsakymų kur yra mano vaikai nėra“;

2.5. „Aš, kaip biologinis vaikų tėvas, turiu teisę žinoti kur yra mano vaikai, ir turiu teisę su jais susitikti. Teismo nutartyje vaikų teisės įsipareigojo bendrauti toliau su mūsų šeima [...] ir padėti mums susitikti. Šiai dienai nebuvau susitikęs su vaikais ir nežinau, kur jie yra [...]“.

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo pagalbos pamatyti vaikus.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Skundo tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

4. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso:

3.155 straipsnis. Tėvų valdžios turinys

„1. Vaikai iki pilnametystės ar emancipacijos yra tėvų prižiūrimi.

2. Tėvai turi teisę ir pareigą dorai auklėti ir prižiūrėti savo vaikus, rūpintis jų sveikata, išlaikyti juos, atsižvelgdami į jų fizinę ir protinę būklę sudaryti palankias sąlygas visapusiškai ir harmoningai vystytis, kad vaikas būtų parengtas savarankiškam gyvenimui visuomenėje.“

3.156 straipsnis. Tėvų valdžios lygybė

„1. Tėvo ir motinos teisės ir pareigos savo vaikams yra lygios.

2. Tėvai turi lygias teises ir pareigas savo vaikams, nesvarbu, ar vaikas gimė nesusituokusiems, ar nesusituokusiems tėvams, jiems santuoką nutraukus, teismui pripažinus ją negaliojančia ar tėvams gyvenant skyrium, nepaisant to, kad vaiko gyvenamoji vieta nustatyta teismo sprendimu su vienu iš tėvų.”

3.159 straipsnis. Privalomas tėvų valdžios vykdymas

„1. Tėvo ar motinos atsisakymas nuo teisių ir pareigų savo nepilnamečiams vaikams negalioja.

2. Už vaiko auklėjimą ir priežiūrą tėvai atsako bendrai ir vienodai.

[...]“

3.161 straipsnis. Vaikų teisės

„[...]“

3. Vaikas turi teisę gyventi kartu su tėvais, būti auklėjamas ir aprūpinamas savo tėvų šeimoje, bendrauti su tėvais, nesvarbu, ar tėvai gyvena kartu, ar skyrium, bendrauti su giminaičiais, jei tai nekenkia vaiko interesams.

[...]

6. Tėvams nutraukus santuoką, ją pripažinus negaliojančia ar tėvams gyvenant skyrium, vaikų teisės nesikeičia.”

5. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso:

588 straipsnis. Teismo sprendimų vykdymas

„1. Teismo sprendimai, nuosprendžiai, nutartys, nutarimai ir įsakymai vykdomi po to, kai jie įsiteisėja, išskyrus atvejus, kai teismas nutaria juos vykdyti skubiai.

2. Apie tai, kad teismo procesinis sprendimas turi būti vykdomas skubiai, turi būti nurodyta vykdomajame rašte.

586 straipsnis. Vykdomo veiksmų atlikimo pagrindai

„1. Vykdomo veiksmų atlikimo pagrindas yra šiame skyriuje nustatyta tvarka pateiktas vykdyti vykdomasis dokumentas.

2. Be vykdomojo dokumento atlikti vykdomo veiksmus draudžiama. Šis apribojimas nedraudžia atlikti vykdomo veiksmus šio Kodekso 611 straipsnio 4 dalyje numatytais atvejais.”

587 straipsnis. Vykdomieji dokumentai

„Vykdomieji dokumentai yra:

1) vykdomieji raštai, išduoti teismo sprendimų, nuosprendžių, nutarimų, nutarčių, taip pat arbitražo sprendimų ir nutarčių pagrindu;”

6. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo:

12 straipsnis. Seimo kontrolierių tiriama skundai

„1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje.

[...]

4. Seimo kontrolieriai netiria skundų dėl darbo teisinių santykių, taip pat netikrina teismų priimtų sprendimų, nuosprendžių ir nutarčių pagrįstumo ir teisėtumo.“

17 straipsnis. Atsisakymas nagrinėti skundą

„1. Seimo kontrolierius ne vėliau kaip per 7 darbo dienas nuo skundo gavimo dienos priima sprendimą atsisakyti nagrinėti skundą, apie tai informuodamas pareiškėją, jeigu:

[...]

3) skunde nurodytų aplinkybių tyrimas nepriklauso Seimo kontrolieriaus kompetencijai;

[...]

6) padaro išvadą, kad skundą nagrinėti tikslinga kitoje institucijoje ar įstaigoje.

[...]

4. Jeigu skundo tyrimo metu paaiškėja šio straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, skundo tyrimas nutraukiamas.”

22 straipsnis. Seimo kontrolieriaus sprendimai

„3. Skundo tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu išnyksta skundžiamos aplinkybės arba, tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia, taip pat kitais šio įstatymo nustatytais atvejais.“

7. Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstatymo:

16 straipsnis. Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus tiriami skundai

„1. Vaiko teisių apsaugos kontrolierius tiria pareiškėjų skundus dėl fizinių ir juridinių asmenų veiksmų ar neveikimo, dėl kurių pažeidžiamos (manoma, kad pažeidžiamos) ar gali būti pažeistos vaiko teisės ar jo teisėti interesai, taip pat skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo ar biurokratizmo vaiko teisių apsaugos srityje.“

8. Vietos savivaldos įstatymo:

7 straipsnis. Valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) funkcijos

„22) vaikų ir jaunimo teisių apsauga;“

9. Viešojo administravimo įstatymo:

3 straipsnis. Viešojo administravimo principai

Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais:

„7) subsidiarumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų sprendimai turi būti priimami ir įgyvendinami tuo viešojo administravimo sistemos lygiu, kuriuo jie yra efektyviausi;“

Tyrimo išvados

10. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas skundžiasi dėl Vaiko teisių skyriaus atsakingų pareigūnų galimai netinkamai vykdomų funkcijų, susijusių su Pareiškėju ir jo nepilnamečiais vaikais, konkrečiai – su Pareiškėjo dukra, kadangi, kaip nurodoma skunde, 2016-01-19, iš Pareiškėjo tėvų namo, kur jis gyveno su dukra, Vaiko teisių apsaugos skyriaus atsakingi pareigūnai su kitais pareigūnais, išvežė jo dukrą. Kur šiuo metu yra Pareiškėjo dukra, taip pat ir sūnus, Pareiškėjui nėra žinoma. Skunde nurodoma, kad „Teismo nutartyje vaikų teisės įsipareigojo bendrauti toliau su mūsų šeima ir [...] padėti mums susitikti.“

Iš skunde nurodytų aplinkybių darytina prielaida, kad Pareiškėjo vaikai šiuo metu galimai yra su vaikų motina, tačiau nėra duomenų, kur yra jų gyvenamoji vieta. Taip pat iš skunde nurodytų aplinkybių nustatyta, kad Pareiškėjas negali bendrauti su savo vaikais, nes nežino, kur šiuo metu nustatyta jų gyvenamoji vieta. Todėl jis negali įgyvendinti savo, ne tik kaip tėvo, pareigų, bet ir teisių, susijusių su tėvų valdžios lygybės principu, nustatytu Civilinio kodekso 3.156 straipsnyje, pagal kurį tėvo ir motinos teisės ir pareigos savo vaikams yra lygios. Tėvai turi lygias teises ir pareigas savo vaikams, nesvarbu, ar vaikas gimė susituokusiems, ar nesusituokusiems tėvams, jiems santuoką nutraukus, teismui pripažinus ją negaliojančia ar tėvams gyvenant skyrium, nepaisant to, kad vaiko gyvenamoji vieta nustatyta teismo sprendimu su vienu iš tėvų.

Taip pat pažymėtina, kad tėvui negalint bendrauti su vaikais yra pažeidžiamos ir Pareiškėjo vaikų teisės bendrauti su tėvu, nesvarbu, ar tėvai gyvena kartu, ar skyrium, bendrauti su tėvo giminaičiais, jei tai nekenkia vaiko interesams. Pažymėtina, kad tėvams nutraukus santuoką, ją pripažinus negaliojančia ar tėvams gyvenant skyrium, vaikų teisės nesikeičia (žr. pažymos 4 p.).

11. Atkreiptinas Pareiškėjo dėmesys į tai, kad Seimo kontrolierius, pagal Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio 4 dalį (žr. pažymos 6 p.), netikrina teismų priimtų sprendimų, nuosprendžių ir nutarčių pagrįstumo ir teisėtumo, taip pat neturi pagrindo pasisakyti dėl teismo priimtų sprendimų (nutarčių) vykdymo (žr. pažymos 6 p.). Be kita ko, pažymėtina, kad dėl teismo

priimtos nutarties tinkamo vykdymo, Pareiškėjas turi teisę kreiptis į nutartį priėmusį teismą dėl vykdomojo dokumento gavimo. Gavęs vykdomąjį dokumentą, Pareiškėjas turi teisę kreiptis į antstolį pagal savo gyvenamąją vietą ir pateikti vykdymui vykdomąjį raštą (žr. pažymos 5 p.). Tokiu atveju antstolis turi atlikti vykdomuosius procesinius veiksmus ir priverstinai įpareigoti asmenis, nurodytus teismo nutartyje, tinkamai vykdyti teismo nutartį – šiuo atveju Vaiko teisių apsaugos skyriaus atsakingus pareigūnus pagal kompetenciją atlikti veiksmus ir imtis priemonių padėti Pareiškėjui bendrauti su vaikais.

12. Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes ir tai, kad skundas susijęs su vaiko teisėmis ir jų apsauga, o vaiko teisių apsaugos kontrolierius tiria pareiškėjų skundus dėl fizinių ir juridinių asmenų veiksmų ar neveikimo, dėl kurių pažeidžiamos (manoma, kad pažeidžiamos) ar gali būti pažeistos vaiko teisės ar jo teisėti interesai, taip pat skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo ar biurokratizmo vaiko teisių apsaugos srityje (žr. pažymos 7 p.), tikslinga, kad skundą pagal kompetenciją išnagrinėtų Vaiko teisių apsaugos kontrolierius, kuris įvertintų skunde nurodytas aplinkybes bei atsakingų pareigūnų veiksmus Pareiškėjo vaikų teisių apsaugos srityje, todėl skunde nurodytos aplinkybės nagrinėtinos kitoje institucijoje (Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 6 punktas).

13. Įvertinus skunde nurodytos problemos svarbą Pareiškėjui bei vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme įtvirtintu subsidiarumo principu, reiškiančiu, kad viešojo administravimo subjektų sprendimai turi būti priimami ir įgyvendinami tuo viešojo administravimo sistemos lygiu, kuriuo jie yra efektyviausi (žr. pažymos 9 p.), tikslinga, kad Rokiškio rajono savivaldybės administracijos direktorius įvertintų skunde nurodytas aplinkybes dėl Vaiko teisių apsaugos skyriaus galimai netinkamai vykdomos teismo nutarties ir imtųsi priemonių jos vykdymu užtikrinti, todėl tikslinga skunde nurodytas aplinkybes nagrinėti kitoje institucijoje (Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 6 punktas).

14. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta šios pažymos 11, 12, 13 punktuose, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 4 dalimi, skundo tyrimas nutrauktinas.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

15. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, atsižvelgdamas į tyrimo metu nustatytas aplinkybes, teisinį reglamentavimą, nusprendžiu X skundo dėl Vaiko teisių apsaugos skyriaus atsakingų pareigūnų veiksmų tyrimą nutraukti.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJA

16. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius rekomenduoja:

Rokiškio rajono savivaldybės administracijos direktoriui įvertinti skunde nurodytas aplinkybes ir užtikrinti teismo nutarties vykdymą.

Apie rekomendacijos nagrinėjimo rezultatus Seimo kontrolierių informuoti iki 2017-04-06.

Seimo kontrolierius

Raimondas Šukys